

KONJUNKTUR TENDENSENE

MARS 1976

STATISTISK SENTRALBYRÅ Dronningensgate 16. Postboks 8131 Dep. Oslo1. Tlf. (02) 4138 20

INNHold

Konjunkturtendensene i utlandet

- Sammenfatning
- Storbritannia
- Vest-Tyskland
- Frankrike
- Italia
- Sverige
- Sambandsstatene
- Japan

Konjunkturtendensene i Norge

- Sammenfatning
- Industriproduksjon
- Arbeidsmarked
- Byggevirkosomhet
- Investeringsundersøkelse
- Lagerbeholdninger
- Detaljomsetning
- Utenriksøkonomi

Diagramvedlegg

KONJUNKTURTENDENSENE I MARS

For V e s t - E u r o p a sett under ett er hovedinntrykket av de seneste konjunkturtallene (for desember-januar) at konjunkturoppgangen fortsetter i relativt moderat tempo, men konjunkturbildet varierer fortsatt en god del fra land til land. Vekstimpulsene kommer i første rekke fra lager- og konsumetterspørselen, mens etterspørselen etter kapitalvarer fremdeles viser svikt. Takten i prisstigningen endrer seg nå lite, etter å ha vært i nedgang en tid. - Blant de større industri-landene i Vest-Europa er det Vest-Tyskland som hittil har hatt den mest markerte oppgang i produksjon og etterspørsel. Også i Frankrike og sannsynligvis Danmark later produksjonen nå til å være i vekst. I Sverige og Storbritannia er derimot stagnasjonstendensene fortsatt fremtredende. I Italia er konjunkturbildet fremdeles uklart, og de omfattende tiltakene som nylig er satt i verk der for å dempe valutauroen gjør det lite sannsynlig at et klart konjunkturomslag oppover vil komme med det første.

I S a m b a n d s s t a t e n e er konjunkturoppgangen forholdsvis sterk, men også her henger investeringsetterspørselen noe etter i konjunkturoppgangen. I J a p a n ser det ut til at den nye oppgangen etter hvert er blitt en del svekket.

I S t o r b r i t a n n i a er samlet etterspørsel og produksjon fortsatt i stagnasjon, og verken OECD eller det britiske forskningsinstituttet (NIESR) regner med noe markert konjunkturomslag oppover i år. OECD venter at bruttonasjonalproduktet vil øke med bare en kvart prosent fra 1975 til 1976, mens NIESR venter en oppgang på 1 prosent. Arbeidsløsheten antas fortsatt å ville øke en del.

Industriproduksjonen i alt (sesongkorrigert) endret seg ikke nevneverdig i løpet av siste halvår i fjor, men bildet skiftet noe fra bransje til bransje. Produksjonen i kjemisk industri og i primær jern- og metallindustri var i oppgang, men i andre bransjer stagnerte den eller fortsatte å gå noe ned. For 1975 under ett var samlet industriproduksjon vel 5,5 prosent lavere enn året før.

Arbeidsløsheten øker fortsatt, men med avtakende veksttakt. Etter sesongkorrigerte oppgaver var det i midten av februar registrert vel 1,2 mill. arbeidsløse, eller 220 000 flere enn et halvt år tidligere. Februartallet svarte til en ledighetsprosent på 5,3.

Investeringsetterspørselen viser fortsatt svikt, og ordrestatistikken gir liten grunn til å vente økt investeringsaktivitet i de nærmeste månedene fremover. Foreløpige tall for 1975 viser at industriens investeringer i fast realkapital da var hele 14 prosent lavere enn foregående år. Industriens lagerinvesteringer gikk også ned.

Som omtalt i forrige oversikt viste volumet av det private konsumet nedgang i løpet av 2. halvår i fjor, men de siste tallene for detaljomsetningen kan tyde på en noe gunstigere utvikling i månedene omkring siste årsskifte.

Prisstigningen er blitt noe svakere i løpet av de siste månedene, men den er fortsatt svært høy. Fra august i fjor til februar i år steg konsumprisindeksen med en årlig rate på 16 prosent. I februar var likevel indeksen nær 23 prosent høyere enn på samme tid ett år tidligere. Lønnsøkingen holder seg også høy; i januar var timelønnen i industri og tjenesteytende næringer under ett 19 prosent (årlig rate) høyere enn i juli i fjor og 26 prosent høyere enn i januar i fjor.

Volumet av vareeksporten (sesongkorrigert) har vært i klar oppgang siden i fjor sommer, og i november-januar var eksportvolumet 3,5 prosent høyere enn i foregående tremånedersperiode. Også importen steg betydelig i fjor sommer og høst, men veksttaket avtok etter hvert, og i november-januar var importvolumet knapt 0,5 prosent høyere enn i august-oktober. Blant annet som følge av en stadig nedgang i pundkursen viste de britiske eksport- og importprisindeksene stigning gjennom hele 1975. I januar i år var eksportprisindeksen 18,5 prosent og importprisindeksen 11,5 prosent høyere enn på samme tid ett år tidligere.

I midten av februar ble det oppnådd enighet mellom myndighetene og næringslivet om å begrense prisstigningen på en rekke spesifiserte konsumvarer til 5 prosent i løpet av en seksmånedersperiode. Samtidig besluttet myndighetene å øke den finansielle støtten til byggebransjen og øke de offentlige bidragene til investeringer i enkelte industribransjer.

I V e s t - T y s k l a n d har konjunkturoppgangen i løpet av høsten og vinteren blitt gradvis mer markert. Mens konsumeterspørselen var den dominerende drivkraften i begynnelsen av oppsvinget, ser det nå ut til at både investeringsetterspørselen og utenlandsetterspørselen også er i ferd med å ta seg opp.

Industriproduksjonen ble om lag 7 prosent lavere i 1975 enn i 1974, men siden i fjor sommer har den sesongkorrigerte produksjonskurven pekt oppover. Fra 3. til 4. kvartal steg produksjonen med hele 3 prosent. Foreløpige tall for januar i år viste at oppgangen fortsatte utover vinteren. Også produksjonen av investeringsvarer viser nå øking. Kapasitetsutnyttningen i industrien har økt noe i løpet av de siste månedene.

Etter sesongkorrigerte oppgaver å dømme passerte arbeidsløsheten toppen i fjor høst. Men ledigheten er fortsatt svært høy; ved utgangen av februar var det registrert 1 346 000 arbeidsløse (ukorrigert). Arbeidsløshetsprosenten var 5,9 i februar i år, mot 5,2 på samme tid i fjor.

Bruttoinvesteringene i fast realkapital ble 5,5 prosent lavere i 1975 enn i 1974, men etter ordrestatistikken å dømme tok investeringsetterspørselen seg opp i løpet av 2. halvår i fjor.

Det private konsumet har vist oppgang siden i fjor sommer; fra 3. til 4. kvartal steg det etter sesongkorrigerte oppgaver med 1,7 prosent i volum, svarende til 7 prosent årlig rate. For 1975 under ett lå det private konsumet bare 2 prosent høyere enn året før.

Lønns- og prisstigningen er svakere i Vest-Tyskland enn i alle andre større vestlige industri-land. Ved utgangen av 1975 var timefortjenesten i industrien knapt 7 prosent høyere enn ett år tidligere. Konsumprisindeksen var i februar i år 5,4 prosent høyere enn i februar i fjor.

Etter kraftig nedgang vinteren 1974/75 og stagnasjon i sommerhalvåret viste volumet av vareeksporten ny oppgang mot slutten av fjoråret. I 4. kvartal var eksporten 4 prosent (sesongkorrigert) høyere enn i foregående kvartal. Vareimporten steg også med 4 prosent fra 3. til 4. kvartal i fjor.

I F r a n k r i k e forsterker de siste konjunkturindikatorerne inntrykket av at en ny oppgang er under utvikling. Drivkraften kommer fra den innenlandske konsumeterspørselen; investeringssetterspørselen og etterspørselen fra utlandet er ennå i stagnasjon eller nedgang. OECD venter at bruttonasjonalproduktet vil øke med 3 prosent fra 1975 til 1976, etter en nedgang på 2 prosent året før. De franske myndighetene regner selv med en vekst på 4,5-5 prosent.

Tendensen til ny oppgang i industriproduksjonen forsterket seg mot slutten av 1975; fra 3. til 4. kvartal steg produksjonsindeksen med 2 prosent (sesongkorrigert). Det er i første rekke økt etterspørsel etter halvfabrikata og konsumvarer som har bidratt til oppgangen.

Tallet på arbeidsløse (sesongkorrigert) har ikke endret seg vesentlig i løpet av de aller siste månedene. Ved utgangen av februar var 934 000 personer registrert som arbeidsløse, knapt 9 000 flere enn i november, men 200 000 flere enn på samme tid ett år tidligere. Februarledigheten i år svarte til en ledighetsprosent på 4,2.

Investeringssetterspørselen viser fortsatt svikt, og OECD antar at de private bruttoinvesteringene utenom boligbygging vil synke med ytterligere 4,5 prosent fra i fjor til i år etter nedgangen på 10 prosent fra 1974 til 1975. De franske myndighetene regner med en noe gunstigere investeringsutvikling i år enn OECD.

Konsumeterspørselen fortsetter derimot å øke etter utviklingen av detaljomsetningen å dømme; i 4. kvartal var detaljomsetningsvolumet (sesongkorrigert) om lag 3 prosent høyere enn i 3. kvartal, men den underliggende veksttendensen var trolig svakere.

Prisstigningstakten ser nå ut til å ha stabilisert seg. I januar 1975 var konsumprisindeksen 14,5 prosent høyere enn ett år tidligere, men i januar i år hadde den tilsvarende raten sunket til 9,6 prosent. Stigningen i løpet av de tre-fire siste månedene har også ligget på 9,6 prosent regnet

som årlig rate. Timefortjenesten i det private næringsliv har vist jevnt synkende stigningstakt det siste året, og i januar var timefortjenesten 14,8 prosent høyere enn ett år tidligere.

Etter kraftig nedgang siden sommeren 1974 har verdien av vareimporten vært i stigning siden i fjor sommer. Fra 3. til 4. kvartal økte importen med hele 8 prosent (sesongkorrigert). Eksporten viste på samme tid bare små endringer. Volumet av både vareimporten og vareeksporten endret seg om lag i takt med verdien; både import- og eksportprisene holdt seg relativt stabile i 2. halvår i fjor. Varebalansen med utlandet viste i 1975 et underskott på 8,6 mrd.fr., mot hele 34 mrd.fr. i 1974.

Valutauroen i Vest-Europa i den senere tid førte til at Frankrike den 15. mars trakk francen ut av den såkalte "slangen". Dette innebærer at Frankrike ikke lenger er forpliktet til å holde francen innenfor den avtalte svingningsmargin. Etter dette vedtaket har franckursen gått noe ned.

For I t a l i a foreligger det få nye opplysninger om konjunkturutviklingen siden forrige oversikt ble skrevet. Stagnasjonstendensene er trolig fortsatt dominerende, og på bakgrunn av de tiltakene som nylig er satt i verk av hensyn til valutasituasjonen er det tvilsomt om noe klart konjunkturomslag oppover kan ventes i nær framtid.

Industriproduksjonen var 9,5 prosent lavere i 1975 enn i 1974. Etter sesongkorrigerte oppgaver var produksjonen i til dels sterk nedgang fra våren 1974 til sommeren 1975, mens den stort sett endret seg lite i 2. halvår i fjor.

Det foreligger ingen nye opplysninger verken om konsum- eller investeringsetterspørselen. Som omtalt i forrige oversikt lå detaljomsetningsvolumet betydelig lavere utover høsten i fjor enn på samme tid i 1974.

Konsumprisindeksen var 11 prosent høyere i januar i år enn på samme tid ett år tidligere. Stigningen i løpet av det siste halvåret, fra juli til januar, var også om lag 11 prosent regnet som årlig rate. Timefortjenesten i industrien viste noe avtakende veksttakt utover høsten i fjor. I november var den likevel 22 prosent høyere enn ett år tidligere.

Utenrikshandelen har vært i oppgang siden i fjor sommer. I september-november var den sesongkorrigerte verdien av vareimporten 15,5 prosent høyere og vareeksporten 3,5 prosent høyere enn i foregående tremånedersperiode. Underskottet på varebalansen med utlandet for hele 1975 under ett kom likevel ikke opp i mer en 2 300 mrd.lire, mot hele 6 900 mrd.lire i 1974.

Den 25. februar ble diskontoen hevet fra 7 til 8 prosent og 1. mars ble det offisielle valuta-markedet åpnet igjen etter å ha vært stengt i 40 dager (se Konjunkturtendensene februar 1976). Etter åpningen lå kursen på lire om lag 11 prosent lavere enn da markedet ble stengt. Likevel fortsatte presset på liren. Den 18. mars ble diskontoen hevet med hele 4 prosentenheter, fra 8 til 12 prosent, og kontrollen med valutatransaksjoner ble skjerpet. Det ble også satt i verk skatte- og avgiftshøyelser.

I S v e r i g e er stagnasjonstendensene noe mindre fremtredende enn da forrige oversikt ble skrevet. Industriproduksjonen er i svak oppgang, og konsumetterspørselen fortsetter å øke. Investeringsetterspørselen viser derimot svikt.

For 1975 under ett ble industriproduksjonen om lag 1,5 prosent lavere enn i 1974. Det var sterk produksjonsnedgang i trevareindustrien, papirindustrien og jern- og stålindustrien, mens verkstedindustrien hadde forholdsvis betydelig produksjonsvekst. Fra august-oktober til november-januar steg samlet industriproduksjon (sesongkorrigert) med 0,5 prosent. Verdien av industriens ordreserver falt med vel 10 prosent fra årsskiftet 1974/75 fram til i fjor høst, men har senere ikke endret seg vesentlig.

Tallet på arbeidsløse holder seg fremdeles forholdsvis lavt. Etter utvalgsundersøkelser var det i februar 74 000 arbeidsløse, eller 3 000 færre enn ett år tidligere. Arbeidsløshetsprosenten var 1,8.

Etter Statistiska Centralbyråns investeringsundersøkelse i februar å dømme vil industriens investeringer i fast realkapital bli 2-5 prosent lavere i volum i år enn i fjor. Tilgangen på nye ordrer til verkstedindustrien i de siste månedene synes heller ikke å peke mot et omslag oppover.

Etter detaljomsetningen å dømme fortsetter konsumeterspørselen å øke; i tremånedersperioden november-januar var detaljomsetningsvolumet om lag 3 prosent høyere enn i samme periode ett år tidligere, da spesielle forhold gjorde seg gjeldende.

Konsumprisindeksen steg med 11 prosent fra januar 1975 til januar 1976. Stigningen i løpet av det siste halvåret var også om lag 11 prosent, regnet som årlig rate. Timefortjenesten i industri og bergverk var i januar 19 prosent høyere enn ett år tidligere.

Etter nedgang siden høsten 1974 tok verdien av vareeksporten seg noe opp omkring årsskiftet 1975/76; i november-januar var eksporten nær 3 prosent høyere enn i samme periode ett år tidligere. Men regnet i volum var veksten trolig svært moderat. En undersøkelse som Statistiska Centralbyrån foretok i februar viste at eksportverdien av industrivarer, utenom næringsmidler og skip, da ble antatt å ville øke med 19 prosent fra 1975 til 1976. Vareimporten endret seg lite utover høsten i fjor, etter nedgang siden årsskiftet 1974/75.

I midten av februar kunngjorde myndighetene tiltak for å framskynde offentlige ordreplasseringer i industrien og igangsetting av byggeprosjekter.

I S a m b a n d s s t a t e n e fortsetter konjunkturoppgangen, også her med konsumeterspørselen som viktigste drivkraft. Industriproduksjonen øker i forholdsvis høyt tempo. Det er fremdeles stor arbeidsløshet, men den har vist klar nedgang i den senere tid.

I desember-februar var den sesongkorrigerte produksjonsindeksen for industrien 2,5 prosent høyere enn i foregående tremånedersperiode. Produksjonsoppgangen omfatter alle større industrigrener og er mest markert i tekstilindustri, kjemisk industri og transportmiddelindustri. Verdien av tilgangen på nye ordrer til industrien har endret seg lite siden august i fjor.

Forholdene på arbeidsmarkedet har bedret seg noe. Etter sesongkorrigerte oppgaver var tallet på arbeidsløse i februar 7,1 mill., eller 0,8 mill. færre enn et halvt år tidligere. Arbeidsløshetsprosenten i februar (7,6) var den laveste siden utgangen av 1974. Tallet på sysselsatte har vært i oppgang ett års tid. I februar var det 86,3 mill. sysselsatte, eller vel 2 mill. flere enn ett år tidligere.

Etter ordrestatistikken å dømme var investeringsetterspørselen i beste fall bare i svak oppgang mot slutten av 1975; fra 3. til 4. kvartal steg verdien av tilgangen på nye ordrer til investeringsvareindustrien (sesongkorrigert) med 1,5-2 prosent. Verdien av ny igangsetting i bygge- og anleggsvirksomheten gikk i samme tidsrom opp med om lag 3 prosent. Handelsdepartementets investeringsundersøkelse i januar/februar pekte mot en verdistigning på 8 prosent i industriens investeringer fra 1975 til 1976.

Konsumeterspørselen er fremdeles i forholdsvis sterk oppgang. I november-januar var detaljomsetningsvolumet (sesongkorrigert) 1,3 prosent høyere enn i foregående tremånedersperiode.

Takten i prisstigningen fortsetter å svekkes. I februar var konsumprisindeksen 6,3 prosent høyere enn ett år tidligere, mens stigningen i løpet av det siste halvåret, fra august til februar, var 5,3 prosent, regnet som årlig rate. Timefortjenesten i industrien var 7,3 prosent høyere i januar i år enn i januar i fjor.

Vareeksporten, som økte utover sommeren og høsten i fjor, viste bare mindre endringer i månedene omkring årsskiftet. Etter sesongkorrigerte oppgaver var eksportverdien vel 1 prosent høyere i november-januar enn i foregående tremånedersperiode. Importverdien steg på samme tid med hele 6,5 prosent. Regnet i faste priser viste eksporten neppe nevneverdig endring, mens importen gikk betydelig opp.

J a p a n har fortsatt bare svært moderat konjunkturoppgang, med offentlig etterspørsel og utenlandsetterspørsel som de viktigste drivkreftene. Bruttonasjonalproduktet var i 1975 2 prosent høyere enn året før, og i årets siste kvartal økte det med bare 0,5 prosent regnet som årlig rate. Det er særlig svikten i den private investeringsetterspørselen som bremser veksten i totaløkonomien.

Etter omslaget oppover på senvinteren i fjor økte industriproduksjonen betydelig til utpå høsten, men endret seg lite mot slutten av året. Som følge av svært sterk nedgang gjennom hele 1974 ble industriproduksjonen nær 11 prosent lavere i 1975 enn i 1974.

Etter ordrestatistikken å dømme viste investeringsetterspørselen svikt også mot slutten av fjoråret; den sesongkorrigerte verdien av tilgangen på nye ordrer til maskinindustrien fra innenlandske kunder var betydelig lavere i september-november enn i foregående tremånedersperiode. Foreløpige nasjonalregnskapstall viser at private bruttoinvesteringer i fast realkapital utenom boligbygging gikk ned med 14 prosent fra 1974 til 1975. Boliginvesteringene gikk derimot noe opp.

Volumet av det private konsumet steg med en årlig rate på om lag 3,5 prosent fra 1. til 2. halvår i fjor, eller noe mindre enn i 2. halvår 1974.

Fra januar i fjor til januar i år steg konsumprisindeksen med 9 prosent. Økingen i løpet av det siste halvåret, fra juli til januar, var også om lag 9 prosent regnet som årlig rate.

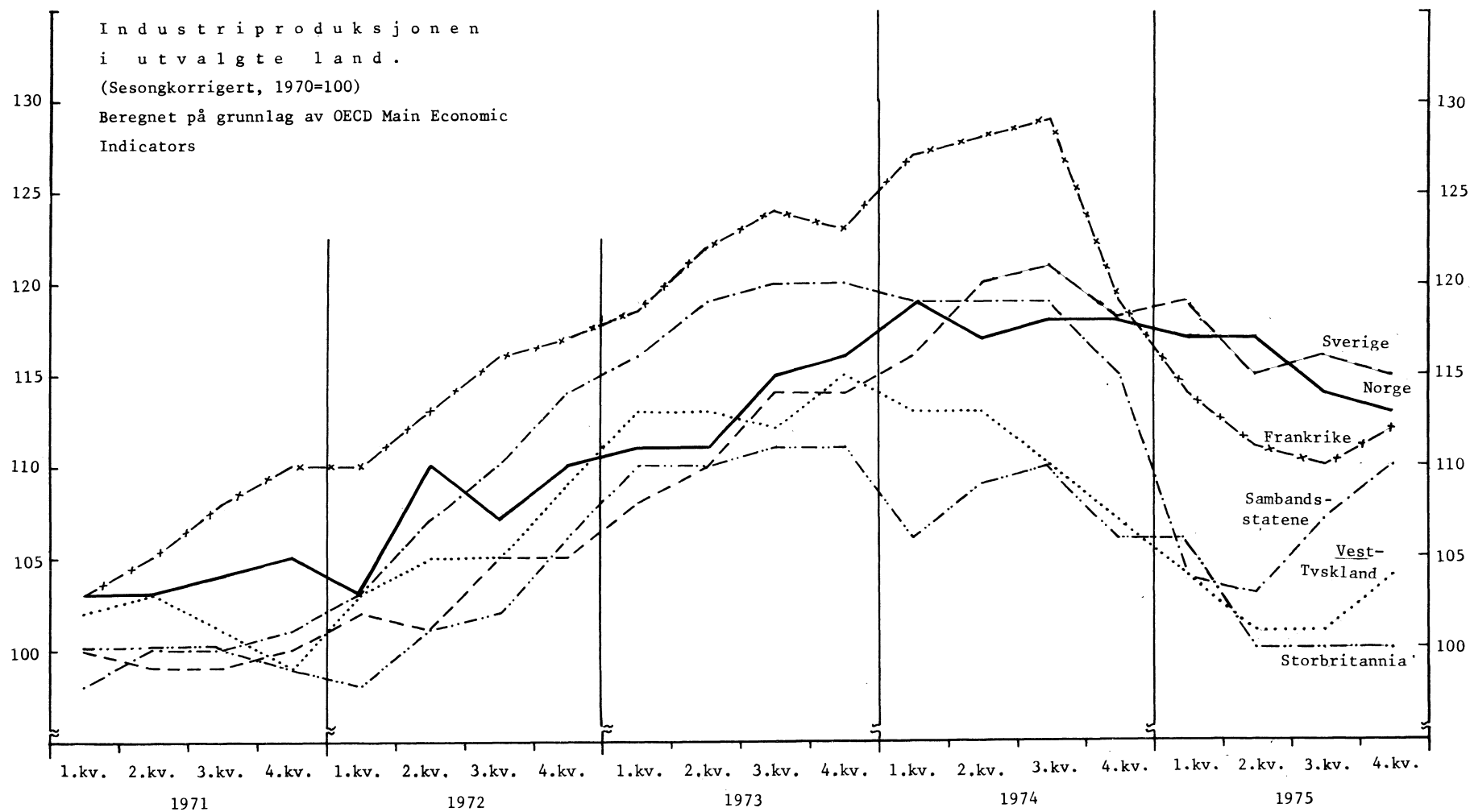
De siste tallene for utenrikshandelen bekrefter at et omslag oppover fant steg i fjor sommer. Etter sesongkorrigerte oppgaver var importverdien 7,5 prosent høyere og eksportverdien 4 prosent høyere i september-november enn i foregående tremånedersperiode. Også regnet i faste priser var det stigning i utenrikshandelen. Varebalansen med utlandet viste et underskott på 770 mrd.yen i de elleve første månedene i fjor, mot et underskott på 2 010 mrd.yen i samme periode året før.

BRUTTONASJONALPRODUKT I UTVALGTE LAND

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1970	1971	1972	1973	1974	1975 anslag	1976 prognose
Danmark	3	4	5	3½	1½	-1½	4
Frankrike	6	5½	5½	6	4	-2	3
Italia	5	1½	3½	6	3½	-4½	1½
Japan	10½	7	9½	10½	-1	2	4
Norge	3½	4½	5	4	5½	3	5
Sambandsstatene	½	3	6	6	-2	-2	6
Storbritannia	2	2½	3½	5½	½	-2	1
Sverige	4½	0	2½	1½	4	½	1½
Vest-Tyskland	6	2½	3	5½	½	-3½	5

Kilde: OECD og nasjonale institutter.

I Norge ser konjunkturbildet nå ut til å bedre seg langsomt. Etter den siste investeringsundersøkelsen å dømme har den avdempingen i norsk industris investeringsetterspørsel som ble omtalt i forrige konjunkturoversikt ikke fortsatt utover vinteren; de siste tallene tyder snarere på øking i industriens investeringsetterspørsel fra november til februar. Men det er uvisst om dette vil slå ut i økt produksjon av investeringsvarer; det vil i første rekke avhenge av norsk industris internasjonale konkurransevne. Konsumetterspørselen er fremdeles i klar oppgang, men som nevnt i forrige oversikt ser det ut til at forsterkingen av konsumetterspørselen stort sett slår ut i høyere import av konsumvarer. Utenlandsetterspørselen fortsetter å øke i moderat tempo, men så lenge eksportvarelagrene er så store som nå, kan en likevel ikke vente at dette vil slå særlig sterkt ut i produksjonen. En viss bedring i eksportvareproduksjonen må nå likevel snart kunne imøteses; vareeksporten (utenom olje m.v.) har allerede i noen tid vært i stigning, og etter lagerstatistikken for 4. kvartal viste eksportvarelagrene da nedgang etter den sterke økingen gjennom storparten av 1974 og 1975. Ved tidligere omslag oppover i 1960- og 1970-årene har eksport, eksportvareproduksjon og eksportvarelagre reagert omtrent samtidig på en forsterking av utenlandsetterspørselen, selv om utslagene i produksjonen i første omgang har vært begrenset av store lagerbeholdninger. Alt i alt ser mulighetene for øking i månedene fremover i den samlede industriproduksjon ut til å ha bedret seg en del, selv om kostnadsutviklingen nok betyr at Norges internasjonale konkurransevne er noe svekket.

Indeksen for industriproduksjonen lå 3,7 prosent lavere i tremånedersperioden november-januar enn i samme periode ett år tidligere. Regnes kraftforsyning, gruvedrift og oljeutvinning med i indeksen, var det derimot en oppgang på hele 8,1 prosent, i første rekke som følge av opptrappingen av oljeproduksjonen i Nordsjøen. Etter sesongkorrigerte oppgaver økte delindeksen for kraftforsyning med hele 8,7 prosent fra august-oktober til november-januar, mens indeksen for gruvedrift (utenom oljeutvinning) gikk ned med 4,4 prosent. For den egentlige industriproduksjonen var det fortsatt ingen klar tendensendring å spore; den sesongkorrigerte delindeksen lå praktisk talt på samme nivå i november-januar som i foregående tremånedersperiode. Tilbakegående tall for industriproduksjonen viser nedgang gjennom storparten av 1975 fram til september-oktober, mens indekstallene for de senere måneder ikke har vist noen entydig tendens.

Det er fremdeles i første rekke utviklingen i eksportvareproduksjonen som bremser veksten i samlet industriproduksjon; delindeksen for eksportvarer gikk ned med 1,0 prosent fra august-oktober til november-januar. Nedgangen i eksportvareproduksjonen var imidlertid klart svakere siste høst og vinter enn gjennom 1. kvartal i fjor, og selv om en ikke skal legge særlig vekt på tallet bare for en enkelt måned, er det verdt å merke seg at indekstallet for januar viste oppgang. Investeringsvareproduksjonen viste gjennomgående noe stigning gjennom storparten av 1975, men i de første vintermånedene fram til januar i år endret den seg lite. Konsumvareproduksjonen viser fortsatt bare små endringer. Et interessant trekk i produksjonsutviklingen er at produksjonen av varer til innsats i ferdigvareproduksjonen utenom bygge- og anleggsvirksomheten har vist klar tendens til øking utover høsten og vinteren, etter til dels kraftig nedgang gjennom 1. halvår i fjor.

Etter sesongkorrigerte oppgaver viste tallet på registrerte arbeidsløse uvanlig sterk og praktisk talt ubrutt stigning fra årsskiftet 1974/75 fram til årsskiftet 1975/76. I januar og februar 1976 gikk arbeidsløsheten (sesongkorrigert) noe ned, men holdt seg fortsatt på et uvanlig høyt nivå. Etter ukorrigerte tall var det ved utgangen av desember, januar og februar registrert henholdsvis 35 900, 29 600 og 26 600 arbeidsløse. Det spesielt høye arbeidsløshetstallet for desember henger i stor grad sammen med lettelser i reglene for utbetaling av dagpenger i jule- og nyttårsheugen. Arbeidsløshetsprosenten var ved utgangen av februar 1,8, mot 1,3 i samme måned året før og 1,0 i februar 1974. De fire nordligste fylkene hadde høyest arbeidsløshetsprosent (mellom 3,4 prosent og 5,0 prosent), mens arbeidsløsheten var lavest i Oslo (0,5) og Akershus og Vestfold (begge 0,8). - Tallet på ledige plasser har - etter sesongkorrigerte oppgaver - gått noe opp utover høsten og vinteren, men lå ved utgangen av februar fortsatt på et svært lavt nivå. Det var da registrert 21 300 flere arbeidsløse enn ledige plasser, mot henholdsvis 13 700 og 6 300 i februar 1975 og 1974. - Arbeidsdirektoratets stramhetsindikator var i gjennomsnitt for tremånedersperioden november-januar 30, mot 58 i samme periode ett år tidligere.

De siste oppgavene fra byggearealstatistikken (som ikke omfatter Rogaland) viser at arealet av bygg under arbeid (utenom landbruksbygg) var litt lavere ved utgangen av februar enn ett år tidligere. Igangsettingen av nye bygg i perioden desember-februar var noe høyere enn i samme tidsrom ett år tidligere for samlet byggeareal, men igangsettingen av nye boliger gikk en del ned. Samlet fullført byggeareal i desember-februar lå betydelig høyere enn ett år tidligere, men for boliger var oppgangen moderat.

Som nevnt i Økonomisk utsyn over året 1975 og i forrige konjunkturoversikt viste industriens investeringsundersøkelse tegn til avdemping mot slutten av 1975. Statistisk Sentralbyrås investeringsundersøkelse i februar tyder på at etterspørselen igjen er blitt sterkere. De anslagene for investeringsutgiftene i 1976 som ble gitt i februar representerte - når oljeutvinning holdes utenom - en oppjustering av novemberanslagene med om lag 11 prosent. Dette er en litt sterkere oppjustering fra november til februar enn gjennomsnittlig for årene 1968-1975 (9 prosent). For oljeutvinning ble plantallene for 1976 oppjustert med 7,6 prosent fra november 1975 til februar 1976. Holdes både oljeutvinning og kjemisk industri (som er sterkt preget av utbyggingen av oljetilknyttet industri) utenfor, ble anslagene for 1976 satt opp med hele 19 prosent fra november til februar. Men tallene varierer nokså sterkt fra bransje til bransje. Særlig sterk var oppjusteringen for verkstedindustrien og for jern- og stålindustri; for verkstedindustrien under ett ble 1976-anslagene oppjustert med hele 27 prosent fra november 1975 til februar 1976, mot en oppjustering på 10 prosent fra november til februar for de 8 foregående årene i gjennomsnitt. Blant de enkelte undergruppene i verkstedindustrien var oppjusteringen atskillig sterkere enn normalt for transportmiddelindustri, maskinindustri og elektroteknisk industri. Også plantallene for metallvareindustri ble betydelig oppjustert, men ikke vesentlig sterkere enn normalt. For jern- og stålindustrien ble plantallene for 1976 satt opp med hele 34 prosent fra november til januar (gjennomsnitt 5 prosent). Også for næringsmiddelindustri m.v. var oppjusteringen betydelig. På den annen side ble plantallene for trevareindustri og grafisk industri justert betydelig ned, mens det her har vært vanlig med en vesentlig oppjustering. For treforedling-, primær metallindustri og tekstil- og bekledningsindustri var justeringen av plantallene fra november til februar omtrent som vanlig.

Februaranslagene for det løpende års investeringer regnet som prosentdel av de faktisk utførte investeringer det året har i perioden 1968-1975 svingt betydelig, mellom 94 og 106 prosent når oljeutvinning holdes utenfor. Om vi forutsetter at februaranslagene for 1976 holder seg innenfor den maksimale feilmarginen som er registrert for hele perioden 1968-1975 sett under ett, peker de mot betydelig volumstigning i industriinvesteringene også fra 1975 til 1976. Mer enn hele økingen vil falle på kjemisk industri; for resten av industrien under ett synes tallene å peke mot moderat volumnedgang. - Hovedinntrykket av februarstillingen er at investeringsetterspørselen har tatt seg noe opp siden siste høst. Det er imidlertid uvisst i hvor stor grad tallene gir uttrykk for konjunkturoptimisme, idet omfanget av miljøverninvesteringer som er inkludert i tallene, ikke er kjent.

De siste oppgavene fra lagerstatistikken viser at de samlede lagre i industri og engros-handel gikk noe ned i løpet av 4. kvartal i fjor, etter å ha vist ubrutt og uvanlig sterk oppgang helt fra 1. kvartal 1974. Ved utgangen av desember lå totalindeksen 2,2 prosent lavere enn tre måneder tidligere, men fortsatt litt høyere enn ved utgangen av juni og 10,7 prosent over forrige toppunkt (3. kvartal 1971). Det var en betydelig nedgang (9,7 prosent) i eksportvarelagrene gjennom 4. kvartal i fjor som trakk totalindeksen nedover; verken importvarelagrene eller lagrene av varer for innenlandsk forbruk endret seg nevneverdig. Delindeksen for eksportvarelagrene lå likevel fortsatt litt høyere enn ved utgangen av juni i fjor - altså på et høyt nivå i forhold til produksjonen. Blant de tradisjonelle eksportvarene var det betydelig lagernedgang i 4. kvartal for fisk og fiskevarer og ikke-jernholdige metaller. Lagrene av treforedlingsprodukter fortsatte å øke noe, men med sterkt redusert veksttakt. Nedgangen i de samlede eksportvarelagrene i 4. kvartal i fjor var trolig til en viss grad sesongbetenget. Tilfeldige faktorer kan også ha virket inn. Likevel virker det mest sannsynlig at tallene for 4. kvartal innvarsler en ny tendens; volumet av vareeksporten (uten olje, skip og boreplattformer) lå etter sesongkorrigerte oppgaver noe høyere i 4. enn i 3. kvartal i fjor, og det er grunn til å vente at den begynnende konjunkturoppgangen i Vest-Europa vil gi norsk vareeksport sterkere vekstimpulser i månedene fremover.

Etter de siste oppgavene over detaljomsetningen å dømme er konsumetterspørselen fortsatt i klar oppgang; fra august-oktober til november-januar økte detaljomsetningsvolumet - etter sesongkorrigerede tall - med hele 2,9 prosent. Etter ukorrigerede tall lå detaljomsetningsvolumet 5,3 prosent høyere i november-januar enn i samme periode ett år tidligere. Det høye omsetningsvolumet i månedene omkring årsskiftet henger trolig i første rekke sammen med reduksjonen i skattetrekk og indeksskompensasjonen med virkning fra 1. november i fjor. Regnet i verdi var stigningen i detaljomsetningen særlig sterk for gruppen motorkjøretøyer og bensin. Også kjøp av møbler m.v. viste fortsatt betydelig oppgang, mens omsetningen av næringsmidler m.v. og klær steg svakere enn gjennomsnittet.

Etter de siste oppgavene over utenrikshandelen lå verdien av vareeksporten, medregnet nye skip, 15 prosent høyere i tremånedersperioden desember-februar enn i samme periode ett år tidligere. Regnet uten skip steg eksportverdien med hele 20 prosent. Den forholdsvis sterke eksportøkningen henger i første rekke sammen med opptrappingen av oljeproduksjonen i Nordsjøen. Dessuten ble det i februar levert en borerigg til Storbritannia. Regnet uten olje, skip og boreplattformer var eksportverdien litt lavere i desember-februar enn i samme periode ett år tidligere, men etter sesongkorrigerede oppgaver har den stort sett vist tendens til moderat oppgang siden bunnpunktet ble passert på forsommeren i fjor. Mer detaljerte oppgaver over eksportverdien (ukorrigeret) i november-januar viser fortsatt sterk nedgang fra samme periode ett år tidligere både for trefordlingsprodukter og kjemiske produkter. Derimot er nedgangen over året i eksporten av metaller (unntatt jern og stål) nå svært moderat.

Verdien av vareimporten (uten skip) var i desember-februar 14 prosent høyere enn i samme periode ett år tidligere. Oppgangen henger bl.a. sammen med innførsel av to borerigger i februar; regnet uten disse økte vareimporten med 12 prosent i samme tidsrom. Den sesongkorrigerede verdien av vareimporten (uten skip og boreplattformer) steg sterkt utover høsten i fjor, men endret seg lite i vintermånedene (fra november til februar). Den holdt seg da på et nivå som gjennomsnittlig lå rundt 12 prosent høyere enn i 1. halvår i fjor. Mer detaljerte oppgaver (ukorrigerede) over vareimporten i november-januar viser at økt import av transportmidler bidro med om lag 40 prosent til den samlede øking i importverdien fra samme periode ett år tidligere.

Konjunkturindikatorer for Norge

Diagram 1. Sesongkorrigert produksjonsindeks (1970=100)
Bergverksdrift, industri og kraftforsyning (utenom oljeutv.)

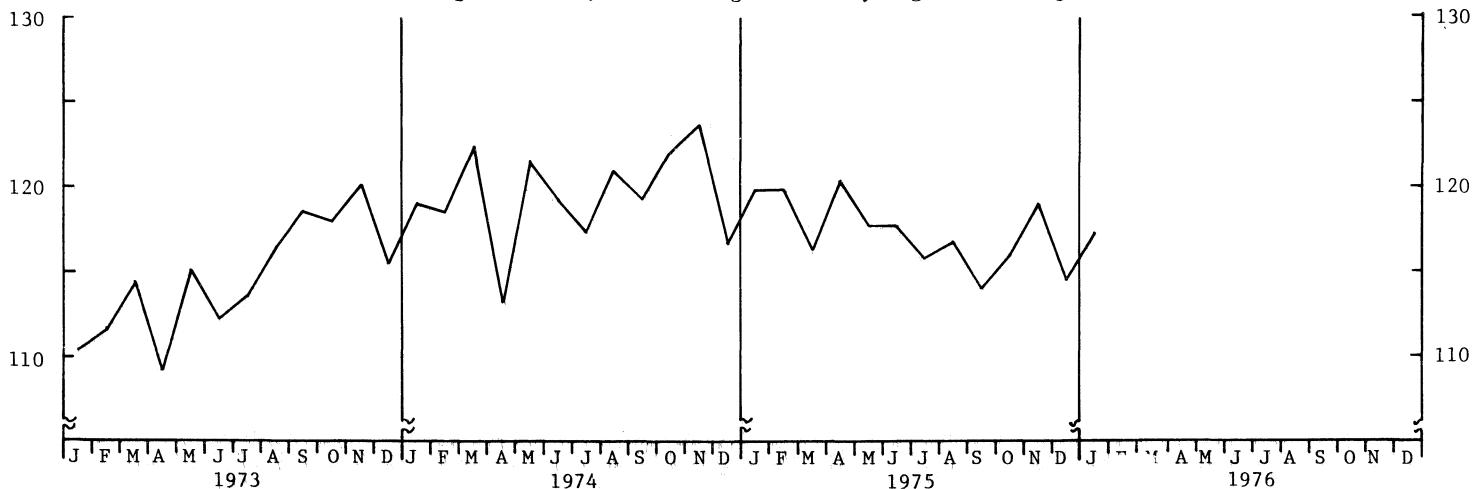

Diagram 2. Sesongkorrigert indeks for produksjon etter anvendelse (1970=100)
Bergverksdrift, industri og kraftforsyning (utenom oljeutv.)

For eksport - - - - -
" konsum
" investering ————

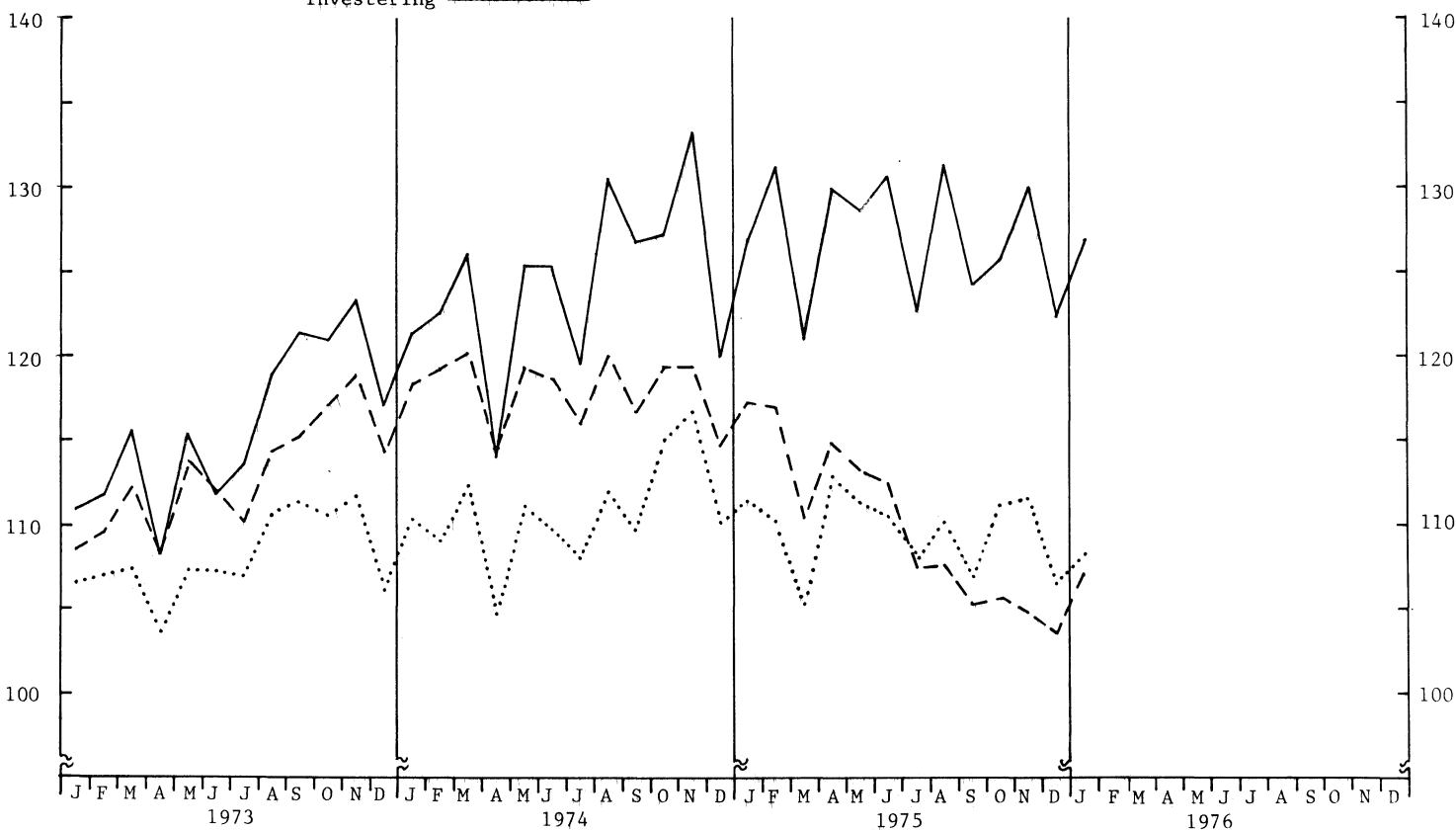

Diagram 3. Tallet på registrerte arbeidsløse. Sesongkorrigert.

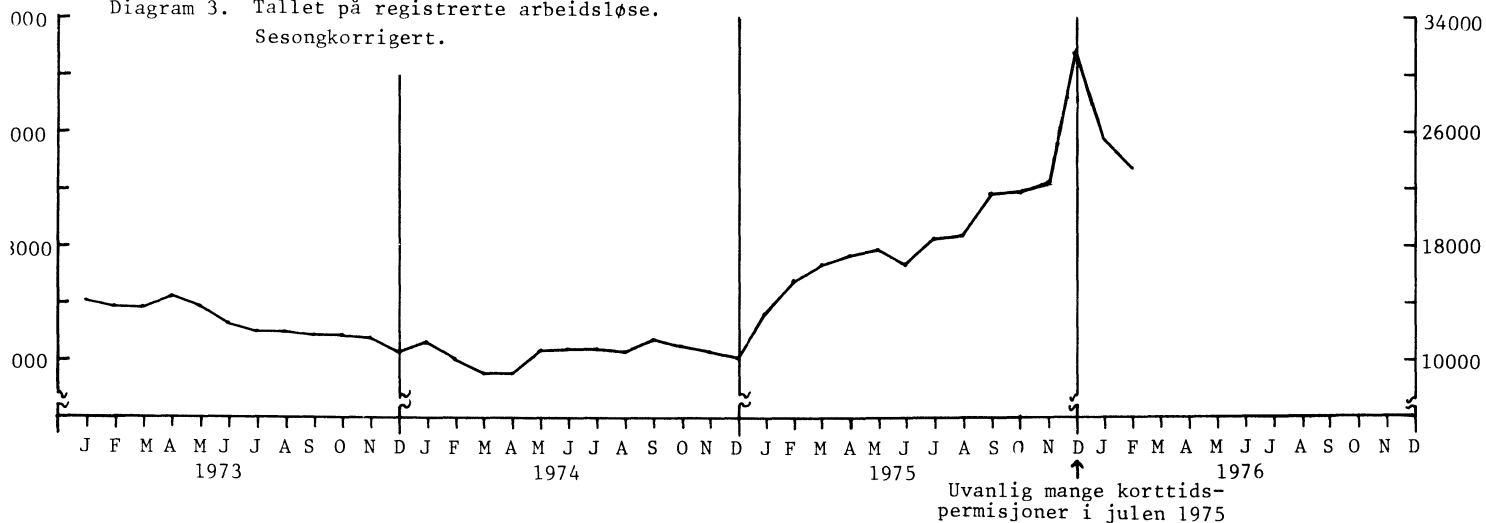

Diagram 4. Ordretilgangen. 1970 = 100

Metaller i alt ———
 Verkstedprodukter (unntatt transportmidler) for hjemmemarkedet - - - -

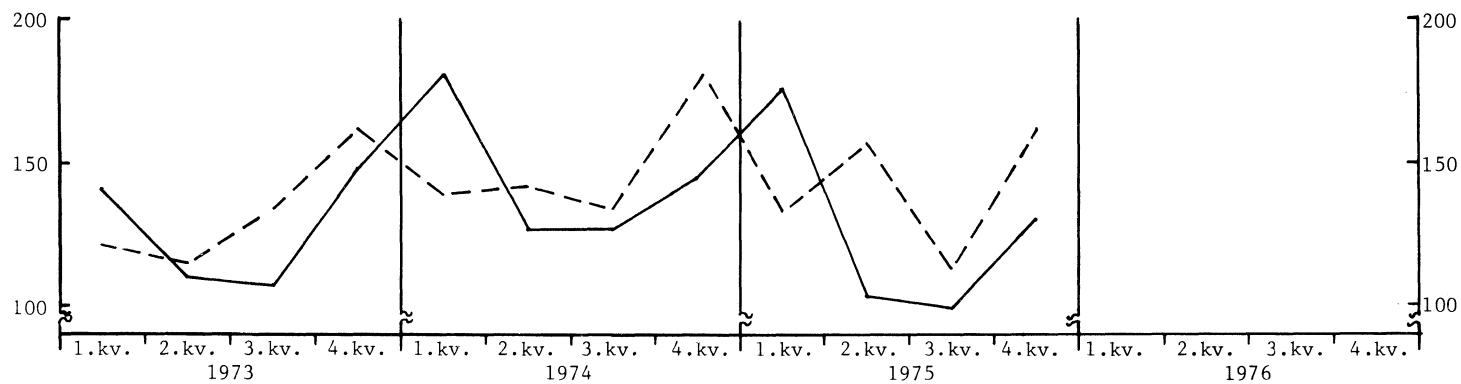

Diagram 5. Ordreservenen. 1970 = 100

Produksjon av metaller ———
 Produksjon av verkstedprodukter unntatt transportmidler
 Produksjon av tekstilvarer - - - - -
 Produksjon av klær og skotøy - - - - -

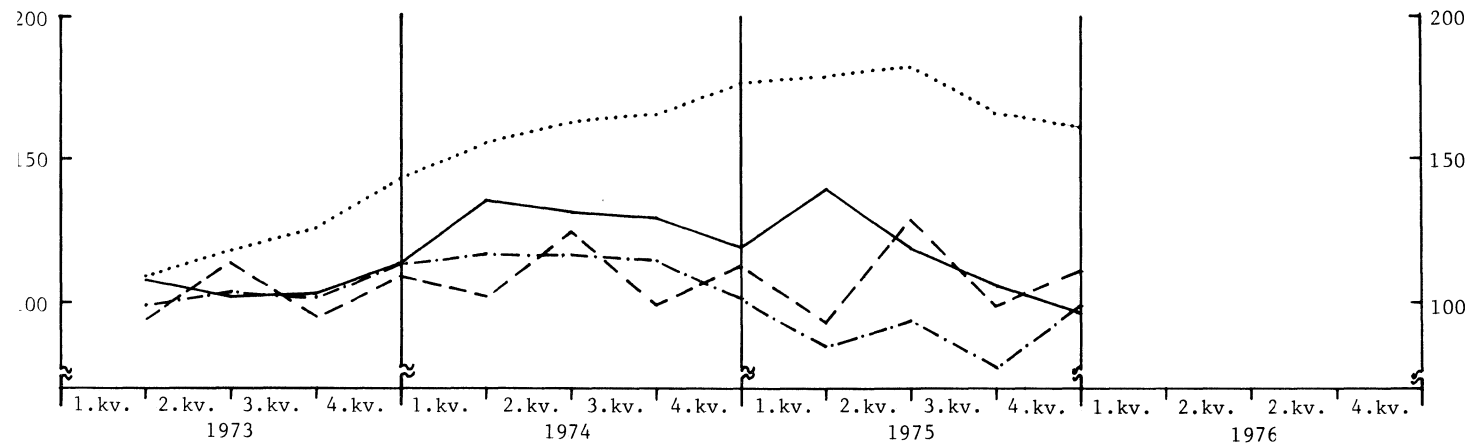

Diagram 6. Detaljomsetningsvolum
Sesongkorrigert. 1973 = 100.

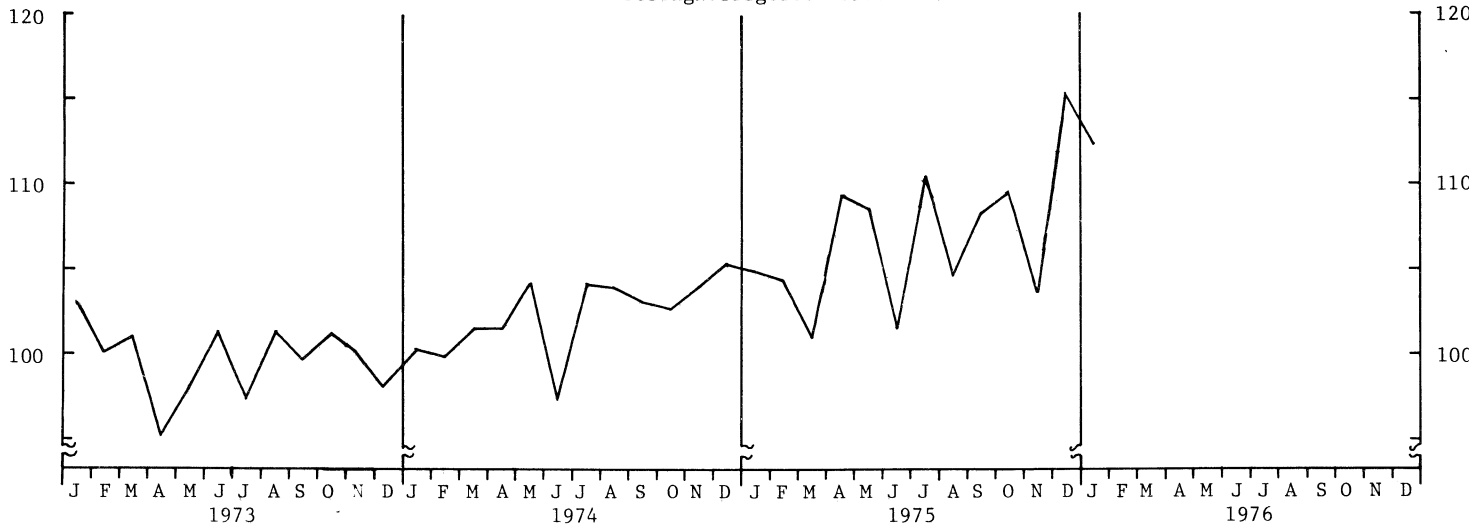

Diagram 7. Vareimport (uten skip og oljeplattformer). Mill.kr. Sesongkorrigert
Vareeksport (uten skip, oljeplattformer og råolje). Mill.kr. Sesongkorrigert —

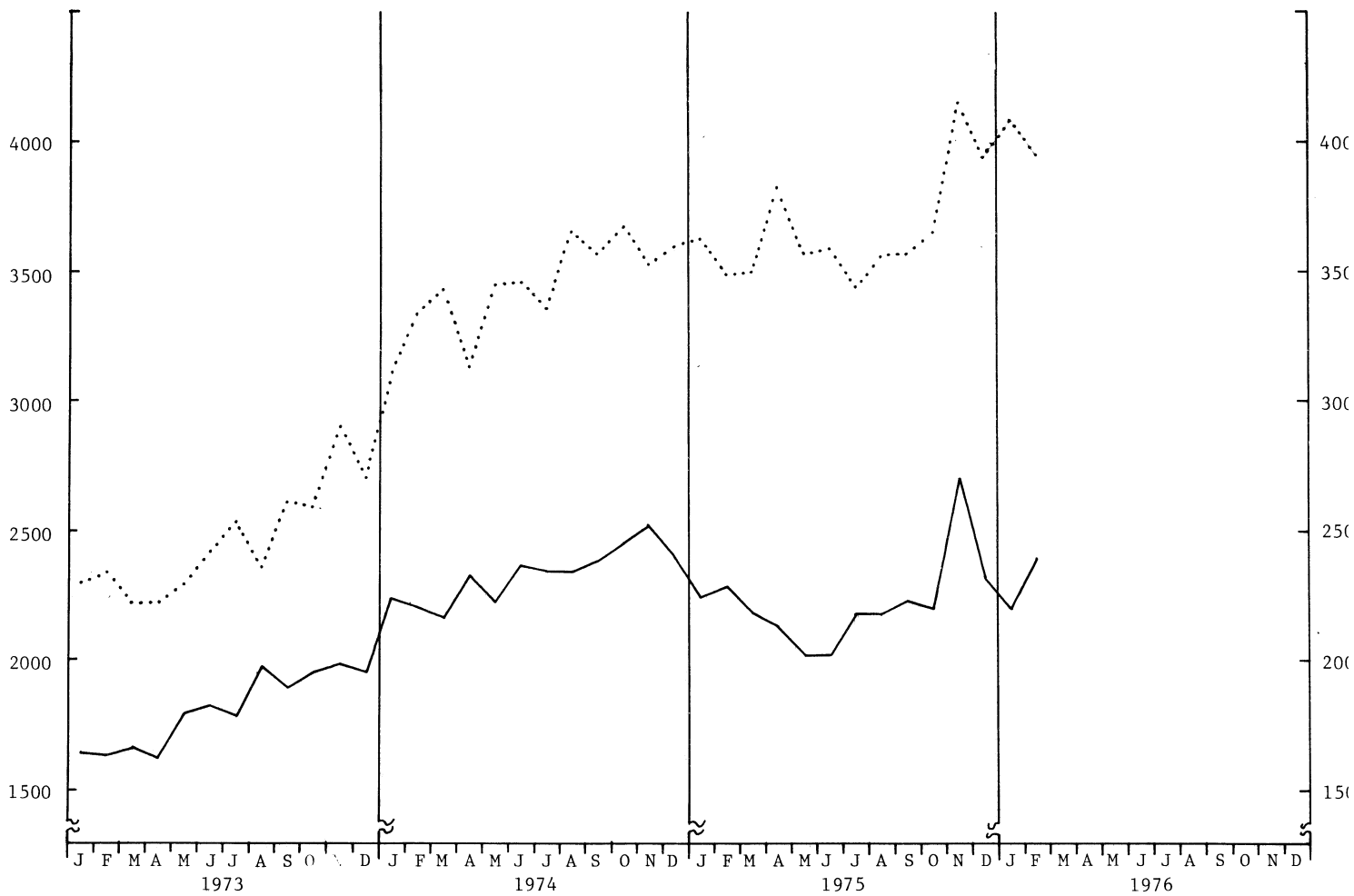

Diagram 8. Bygg satt i gang, 1 000 m²
 3 måneders bevegelig gjennomsnitt
 1974 = - - - -
 1975 = ————

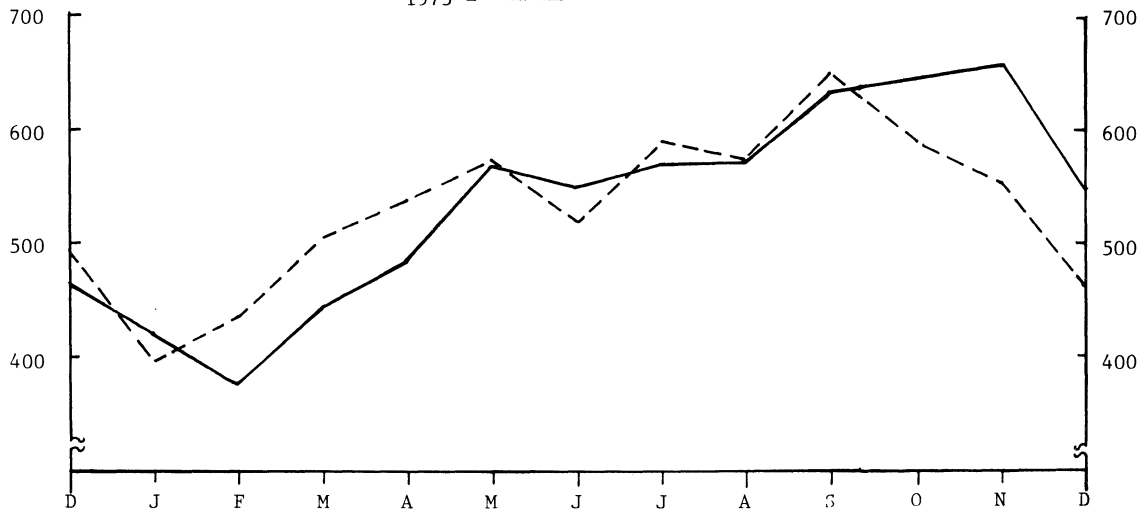

Diagram 9. Bygg i arbeid, 1 000 m²
 I alt ————
 Boliger - - - -

